

PANEVĖŽIO KRAŠTOTYROS MUZIEJUS

Biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 23, LT-35185 Panevėžys,
tel./faks. (8 45) 46 19 73, tel. (8 45) 46 23 31, el. p. panevmuziejus@takas.lt, www.paneveziomuziejus.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190431446

Panevėžio miesto savivaldybės
Garbės piliečio vardo suteikimo komisijai

2013-11-06 Nr. (1.19) S-54

DĖL PANEVĖŽIO GARBĖS PILIEČIO VARDO SUTEIKIMO VYSKUPUI KAZIMIERUI PALTAROKUI

Pastaruoju metu ruošiamasi iškelti naujus kandidatus garbingam Panevėžio garbės piliečio titului suteikti, reikia tikėtis, kad pretendentų į juos biografija ir veikla yra išsamiai apsvaistyta ir aptarta, vyks diskusijos, bus atsižvelgta ir į miesto bendruomenės nuomonę. Garbės piliečio vardas turėtų būti teikiamas tik patiems iškiliausiems žmonėms, kurių nuopelnai nekelia jokių abejonių, o veikla svarbi ne tik Panevėžiui, bet ir visai Lietuvai. Priešingu atveju šis garbingiausias miesto titulus bus nuvertintas ir praras prestižą.

XX amžius buvo miesto augimo ir klestėjimo laikas, nors ir su pertrūkiais, bet plėtėsi miesto kultūros, plačiąja prasme, bei ekonomikos sferos, infrastruktūra, keletą kartų padaugėjo gyventojų, miestiečiai lietuviai ėmė dominuoti visose srityse. Todėl natūralu, kad šis amžius davė ir daugiausia iškilių panevėžiečių asmenybių. Viena iš centrinių miesto asmenybių nuo 1926 m. tapo pirmasis Panevėžio vyskupijos vyskupas Kazimieras Paltarokas (1875–1958).

Pirmas rūpestis K. Paltarokui tapus vyskupu, buvo Panevėžio katedros statyba, ji pašventinta Kristaus Karaliaus vardu 1930 m. K. Paltaroko vyskupavimo metu įkurta 11 parapijų, pastatyta 15 bažnyčių ir 14 koplyčių, pradėta statyti Panevėžio kunigų seminarija.

Bet svarbiausia K. Paltaroko veiklos sritis buvo sielovada. Vyskupas parengė virš 50 ganytojiškų laiškų, kurie yra tikri literatūros kūriniai. Jie parašyti lengvai suprantamu stiliumi, gyva kalba, laiškai moko, bara ir drąsina tikinčiuosius, o jų turinys aktualus ir šiandien. Be to, vyskupas parašė, parengė ir išleido keliasdešimt religinio turinio leidinių, rašė periodinei spaudai, parašė Panevėžio bažnyčių istoriją, rengė Panevėžio vyskupijos parapijų istorijos knygą, galėjusią pasirodyti tik 1998 metais. Suprasdamas spausdinto žodžio svarbą įkūrė katalikišką „Bangos“ spaustuve, kuri spausdino ir katalikų reikalams skirtą savaitraštį „Panevėžio garsas“. Netgi planuota Panevėžyje steigti katalikišką radijo stotį.

Vyskupas K. Paltarokas organizavo Katalikų veiklos centro Panevėžio regioninį padalinį, kuris vienijo įvairias katalikiškas organizacijas, pats nuoširdžiai palaikė ir dalyvavo jų veikloje. Panevėžyje 1928 m. suorganizuotas Lietuvos jaunimo eucharistinis kongresas, o 1933 m. įvyko bendras visos Lietuvos eucharistinis kongresas, kuriame dalyvavo keliolika tūkstančių

žmonių. Vyskupas labai palaikė katalikiškas labdaros organizacijas, pats asmeniškai šelpė to reikalingus žmones.

K. Paltarokui dėl bažnyčios ir tikėjimo reikalų ne kartą teko susikirsti su valdžia. 1930 m. uždraudus Ateitininkų organizaciją, vyskupas energingai ją gynė, šį sprendimą laikė neteisėtu. Leido rengti nelegalius ateitininkų susirinkimus klebonijose ir bažnyčiose, pats juose dalyvavo. Globojo valdžios persekiojimus kunigus, mokėjo jiems paskirtas baudas.

Nacių okupacijos metais Panevėžio vyskupijos kurijos bibliotekoje buvo slepiamos žydų religinės knygos.

Ypatingai sunkūs išbandymai vyskupui K. Paltarokui teko sovietiniais laikais. 1947 m. suėmus vyskupą M. Rainį, K. Paltarokas liko vieninteliu vyskupu Lietuvoje, 1949 m. jis išrinktas Vilniaus arkivyskupijos kapituliniu vikaru ir ėmė ją administruoti, persikėlė gyventi į Vilnių. Buvo nuolat sekamas dėl aktyvios veiklos nepriklausomoje Lietuvoje, atvirai išsakyto neigiamo sovietų valdžios vertinimo ir įtariamų ryšių su partizanais. NKVD operatyviniuose dokumentuose vadintas „idėjiniu vadu“. Po ilgų prašymų 1955 m. vyskupas K. Paltarokas gavo oficialų sovietų valdžios leidimą ir konsekrovo savo įpėdinius – vyskopus Julijoną Steponavičių ir Petrą Maželį.

Vyskupo Kazimiero Paltaroko dėka katalikiškumas mieste tapo labai ryškus, o jis pats buvo žymus visuomenės autoritetas, darbštus ir geras organizatorius, labai demokratiškas, paprastas ir visiems prieinamas. Jo nuopelnai pripažinti jau tuo metu: 1926 m. vyskupas tapo Lietuvių Katalikų mokslo akademijos nariu akademiku, 1933 m. išrinktas šv. Vincento Pauliečio, o 1937 m. - šv. Kazimiero draugijos garbės nariu. „Vyskupo Paltaroko neįveikiamumo paslaptis glūdi gal labiausiai jo pasiryžime nukentėti už savo ginamus idealus. Jis yra įsitikinęs ne tik savo bylos teisingumu, bet ir tuo, kad nukentėti už teisybę yra geriausias jai patarnavimas“ – rašė profesorius Stasys Šalkauskis.

Vyskupas Kazimieras Paltarokas buvo autoritetu ne tik panevėžiečiams, bet ir visiems Lietuvos gyventojams, iš jo parengto ir vėliau daug kartų nelegaliai perleisto katalikų „Katekizmo“ sakramentams ruošėsi visa pokarinė karta.

Todėl prašyčiau gerbiamą komisiją apsvarstyti vyskupo Kazimiero Paltaroko kandidatūrą ir suteikti jam Panevėžio garbės piliečio vardą.

Direktorius

Arūnas Astramskas